

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Definitio fortitudinis explicatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

opus ejus secundum rationem esse. Quod quidem tri-
pliciter contingit: uno modo secundum quod ipsa ratio
reflexatur, quod fit per virtutes intellectuales: alio
modo secundum quod ipsa rectitudo rationis in rebus
humanis infirmitur, quod pertinet ad justitiam: ter-
tio modo secundum quod tolluntur impedimenta hu-
manis rectitudinis in rebus humanis ponenda. Dupliciter
autem impeditur voluntas humana ne rectitudinem
rationis sequatur: uno modo per hoc quod trahitur
ab aliquo delectabili ad aliquid aliud quam rectitudo
rationis requiritur, & hoc impedimentum tollit virtus
temperantia: alio modo per hoc quod voluntatem re-
pellit ab eo quod est secundum rationem, propter ali-
quod difficile quod incumbit; & ad hoc impedimen-
tum tollendum requiritur fortitudo mentis, quâ sci-
enter hujusmodi difficultatibus resistit, sicut & homo
per fortitudinem corporalem impedimenta corporalia
superat & repellit.

Porro quia difficilius est sustinere tristitia, &
ad ardua ferri (quod præstat fortitudo, frenan-
do passionem circa hæc objecta) quam à dele-
ctabilibus abstinere, eisq; frui cum ea modera-
tione, quam temperantia indicit, ut Philoso-
phus 3. Ethic. cap. 9. observat, idcirco prior lo-
co statuitur fortitudo, posteriori temperantia,
de qua disputatione sequenti dicemus.

ARTICULUS I.

Definitio fortitudinis explicatur.

Fortitudo ex Tullio hoc modo definitur:
Fortitudo est considerata periculorum susceptio,
& laborum perperio. Vel aptius ex D. Thoma:
fortitudo est virtus existens in irascibili, coercitiva
timoris, & audacie moderativa, instantibus periculis.

Dicitur primò virtus, quia ut idem S. Doctor
hic quæst. 123. art. 2. ostendit, fortitudo specia-
lis virtus est, importans specialem honestatem.
Ubi enim est peculiaris difficultas in retinen-
do rationis præscripto, ibi nobis opus est pecu-
liari virtute: At in periculis mortis adest specia-
lissima difficultas, ut quis decenter & juxta ra-
tionis præscriptum, tam interius, quam exterius
se gerat; nam vel excitatur ingens timor ad ma-
li fugam, quem difficilimum est ita coercere, ut
non perturbet, & ad aliquid indecorum com-
pellat; vel excitatur motus audacie ad mali re-
pulsam, qui etiam moderandus est, ne temere
in periculum præcipitet; vel utraq; affectatio
alternantibus animi motibus, & veluti inter se
confligentibus exoritur; & tunc utraq; simul
juxta rationis regulam temperare oportet: O-
pus igitur erit peculiari virtute, quæ has diffi-
cultates superet, prædictosq; motus secundum
rationem moderetur.

Dicitur secundo, existens in irascibili, ut non
solum à concupiscibili excludatur fortitudo, E
sed etiam à voluntate, in qua nullam ponimus
virtutem, quæ sit primario ad moderandas
animæ passionem. Enim verò virtus ibi duntaxat
ponenda est, ubi ejus bonum consumatur: bo-
num autem prædictæ moderationis non consum-
matur in voluntate, sed in appetitu sensitivo,
cujus sunt actus ipsæ passionem. De quo fusè in
Tract. de virtutibus in communi, disp. 2. art. 2.

Tertiò dicitur coercitiva timoris, & audacie mo-
derativa: quia sicut pericula non aliter separant
voluntatem à bono rationis, nisi vel incutien-

Tom. IV.

A do nimium timorem, quo plus æquo formidan-
tur, vel nimiam audaciam, quâ immoderate &
imprudenter invaduntur; sic fortitudo non ali-
ter firmat animum in illis, quam reducendo ut-
ramq; passionem ad debitam mensuram. Ma-
gis tamen spectat ad fortitudinem diminuire
timorem, quàm audaciam; quia magis est ad
stimulandum & roborandum, quàm ad detin-
endum & coercendum: sicut temperantia è
converso magis est ad detinendum & refrenan-
dum, quàm ad firmandum & stimulandum;
ideòq; ista ponitur in concupiscibili, quæ maxi-
mè indiget freno, propter vim & allicientiam
boni concupiscibilis; illa verò in irascibili, cui
propter difficultatem objecti ardui potissimum
calcaribus opus est.

B Ex his facile intelliges, quodnam sit objectum
materiale & formale virtutis fortitudinis: ob-
jectum enim materiale illius duplex est, unum
remotum, & aliud proximum: illud periculis &
malis, præsertim gravissimis, cujusmodi sunt
mortis pericula, continetur: istud verò consistit
in affectibus timoris & audacie, quæ circa illa
pericula versantur. Objectum verò formale
fortitudinis est specialis illa honestas, quæ in
hujusmodi passionum moderatione relucet.

ARTICULUS II.

Actus virtutis fortitudinis.

A Ssignatur fortitudini duplex actus, scilicet
ceteri aggredi, & sustinere: ratio enim dicitur
aliquando pugnandum esse pro boni defensione,
ut impugnatores arceantur, & exterminen-
tur; & tunc opus est aggressionem forti & pru-
denti, quæ fit per audaciam moderatam: ali-
quando verò, & frequentius dicitur esse patienter
sustinendum, ut manifestetur affectus vo-
luntatis erga bonum virtutis, qui tantus est,
tantq; tale bonum æstimat, ut quantumvis im-
pugnatus, ab illo non recedat.

Si autem quæras, quis ex illis duobus actibus
difficilior & principalior sit? Respondeo per-
persionem aggressionem esse potiorē. Ita ex-
pressè docet Aristoteles 3. Ethic. cap. 9. relatus à
D. Thoma hic quæst. 123. art. 6. his verbis: Sicut
Philosophus dicit in 3. Ethic. fortitudo est magis circa
timores reprimendos, quàm circa audacias moderan-
das: difficilior enim est timorem reprimere, quàm au-
daciam moderari, eo quod ipsum periculum, quod est
objectum audacie & timoris, de se confert aliquid ad
augmentum timoris. Aggredi autem pertinet ad for-
titudinem, secundum quod moderatur audacia: sed
sustinere sequitur repressionem timoris. & ideo prin-
cipalior actus fortitudinis est sustinere, id est immobi-
liter sistere in periculis, quàm aggredi.

Idem confirmat 3. Ethic. lect. 18. hoc discut-
su: Timor (inquit) imminet homini ab aliquo fortio-
ri contra ipsum insurgente, audacia autem confur-
git ex eo quod aliquis æstimat eum quem invadit,
suam non excedere potestatem. Difficilior porro est
sistere contra fortio-rem, quàm insurgere in æqualem,
vel minorem.

Accedit quod ille qui sustinet, sentit jam pe-
ricula imminencia; qui verò aggreditur, habet
ea ut futura: difficilior autem est, majusq; pro-
inde fortitudinis signum, non moveri à præsen-
tibus, quàm à futuris.

Bbb

Addo